

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ERKAPIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 51198/08)

PRESUDA

STRASBOURG

25. travnja 2013.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Erkapić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u Vijeću koje čine:

Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednica*,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 19. ožujka i 2. travnja 2013. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 51198/08) protiv Republike Hrvatske što ga je 17. listopada 2008. godine hrvatski državljanin, g. Mario Erkapić ("podnositelj") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja je zastupala gđa J. Novak, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 10. studenog 2010. godine Vladi su priopćeni podnositeljevi prigovori zbog nepoštenosti kaznenog postupka koji se vodio protiv njega. Odlučeno je i da će se istovremeno odlučiti o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (članak 29., stavak 1.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj je rođen 1967. godine i živi u Zagrebu.

A. Istraga

5. Dana 19. listopada 2000. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu ispitao je svjedoka M.S. o navodnoj nedopuštenoj trgovini heroinom u Zagrebu. M.S. je, *inter alia*, svjedočio da je u travnju 2000.

godine prevezao jedan kilogram heroina od B.S. drugoj osobi koja mu je poznata kao "Mario".

6. Kao dio daljnje policijske istrage organizirane opskrbe heroinom u Zagrebu Policijska uprava zagrebačka, Sektor kriminalističke policije, Odjel kriminaliteta droga (dalje: "policija"), ispitala je osumnjičenika I.G.H. koji je izjavio da je kupio heroin od podnositelja. Tijekom ispitivanja bio je nazočan njegov branitelj H.B. Ispitivanje I.G.H. započelo je u 23:15 sati, nakon što je branitelj pristupio u policijsku postaju u 23:10 sati, a završilo 28. travnja 2001. godine u 1 sat iza ponoći.

7. Dana 31. svibnja 2001. godine policija je ispitala još jednog osumnjičenika, V.Š., koji je izjavio da je ovisnik o heroinu i da je kupovao heroin od podnositelja. Tijekom ispitivanja bio je nazočan njegov branitelj N.D. Njegovo ispitivanje započelo je u 16:26 sati, nakon što je u 15:55 sati u policijsku postaju pristupio branitelj, a završilo u 17:43 sati istog dana.

8. Dana 6. lipnja 2001. godine podnositelj je uhićen pod sumnjom da je nabavljao heroin. Policija je ispitivala podnositelja, ali se on odlučio braniti šutnjom.

9. Podnositelj je sljedećeg dana doveden pred istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu. Odbio je sve optužbe protiv sebe, branio se šutnjom i nije dao nikakav iskaz. Podnositelja je ponovno ispitivao istražni sudac dana 11. lipnja 2001. godine, ali on nije dao iskaz.

10. Dana 11. lipnja 2001. godine pred Županijskim sudom u Zagrebu otvorena je istraga u odnosu na podnositelja i još osam osoba, uključujući I.G.H. i V.Š., u vezi sa sumnjom da su se udružili radi opskrbe heroinom u Zagrebu u razdoblju od 1998. do 2001. godine.

11. Dana 17. i 19. lipnja 2001. godine istražni sudac zatražio je saslušanje I.G.H. koji se branio šutnjom te nije dao iskaz. Tijekom ispitivanja I.G.H. pred istražnim sucem, nije bio nazočan branitelj.

12. Dana 21. lipnja 2001. godine istraga je proširena na još jednog okrivljenika, I.S., koji je također odlučio braniti se šutnjom, ali je zanijekao sve optužbe protiv sebe.

13. Dana 25. lipnja 2001. godine policija je ispitala još jednog osumnjičenika, N.S. Izjavio je da je godinama ovisnik o heroinu te da je kupovao heroin od podnositelja. Tijekom ispitivanja bio je nazočan njegov branitelj Ž.S. Njegovo ispitivanje započelo je u 17:50 sati, nakon što je u policijsku postaju pristupio branitelj, a završilo je u 18:55 sati istoga dana.

14. Dana 16. srpnja 2001. godine istražni sudac uzeo je iskaz V.Š. koji se branio šutnjom. Tijekom ispitivanja V.Š. nije bio nazočan branitelj, već je on izjavio da je njegov branitelj I.K.

15. Dana 23. srpnja 2001. godine istražni sudac uzeo je iskaz svjedoka M.S. koji je povukao svoj iskaz od 19. listopada 2000. godine, navodeći da je taj iskaz bio dan pod prisilom istražnog suca i policije. Izjavio je kako nije istina da je prevezao jedan kilogram heroina "Mariu". Također je izjavio da ne poznaje podnositelja.

16. Dana 26. srpnja 2001. godine istražni sudac ispitao je podnositelja u vezi s navodima N.S.-a. Podnositelj je odbio sve optužbe protiv sebe i odbio dati bilo kakav daljnji iskaz.

17. Dana 31. srpnja 2001. godine istražni sudac saslušao je N.S. koji je prigovorio da je svoj iskaz policiji dao pod prisilom te da ga je tijekom ispitivanja zastupao odvjetnik kojeg on nije sam odabrao. Pred istražnim sucem N.S.-a je zastupao odvjetnik D.G. Istoga je dana istražni sudac proširio istragu na N.S. i još dvije osobe.

B. Postupak po optužnici

18. Dana 4. prosinca 2001. godine Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu optužilo je podnositelja i dvanaest drugih osoba pred Županijskim sudom u Zagrebu. Podnositelj je optužen za zavjeru u svrhu opskrbljivanja heroinom u razdoblju od sredine 1998. godine do srpnja 2001. godine, time da su neki od suoptuženika optuženi za opskrbljivanje i posjedovanje heroina.

19. Dana 14. i 21. prosinca 2001. godine podnositelj je uložio prigovore na optužnicu tvrdeći da optužnica ima brojne materijalne i postupovne nedostatke. Zatražio je, *inter alia*, da sve službene bilješke policijskih razgovora budu izuzete iz spisa predmeta, kao i zapisnik o usmenom iskazu I.G.H.-a danom policiji. Tvrдио je da je I.G.H. ovisnik o heroinu te da je svoj iskaz dao dok je bio u uznapredovaloj fazi apstinencijske krize.

20. Izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu odbilo je podnositeljeve prigovore protiv optužnice i vratilo predmet na suđenje 11. travnja 2002. godine. Izdvojilo je iz spisa službene zabilješke policije o obavljenim obavijesnim razgovorima, ali ne i zapisnik o iskazu I.G.H.

21. Dana 2. svibnja 2002. godine podnositelj je uložio žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv te odluke, a Vrhovni sud ju je dana 21. svibnja 2002. godine odbio kao neosnovanu.

22. Dana 11. srpnja 2002. godine predsjednik raspravnog vijeća Županijskog suda u Zagrebu zatražio je mišljenje sudskog vještaka psihijatra o psihičkoj sposobnosti podnositelja. Vještak psihijatar izradio je nalaz i mišljenje 27. srpnja 2002. godine. U njemu je potvrđeno da je podnositelj potpuno psihički sposoban, te da je intelektualno sposoban sudjelovati u postupku.

23. Nakon što je primio daljnju dokumentaciju od obrane, koja se odnosila na psihijatrijsko liječenje podnositelja, predsjednik raspravnog vijeća zatražio je 8. studenog 2002. godine još jedan nalaz i mišljenje vještaka. Vještak medicinske struke ponovio je sve svoje prethodne nalaze.

24. Na ročištu održanom 25. studenog 2002. godine podnositelj je izjavio da se ne osjeća krivim.

25. Daljnja ročišta održana su 28. studenog 2002. i 21. veljače 2003. godine. Na njima je raspravni sud saslušao šest svjedoka i vještaka

toksikologa. Policijski službenik D.Z. dao je usmeni iskaz koji se odnosio na policijsku zamku postavljenu jednom od okrivljenika, D.L.-u, te u odnosu na njegovo ispitivanje jednog drugog okrivljenika, Z.E.

26. Dana 8. travnja 2003. godine predsjednik raspravnog vijeća zatražio je nalaz i mišljenje vještaka o psihičkoj sposobnosti N.S.-a, u vrijeme počinjenja navodnog djela.

27. Vještak psihijatar dao je iskaz na ročištu 29. svibnja 2003. godine da je N.S. u razdoblju koje se odnosi na optužbe protiv njega bio smanjeno ubrojav, ali da je bio sposoban razumjeti narav svojih čina. U tom je razdoblju bio ovisnik i konzumirao je opojne droge. To znači da nije imao značajnu apstinencijsku krizu. Stranke nisu dale nikakve prigovore na te nalaze.

28. Na istom je ročištu raspravno vijeće zatražilo nalaz i mišljenje vještaka psihijatra u odnosu na ostale okrivljenike, uključujući V.Š. i I.G.H.

29. Dana 9. lipnja 2003. godine predsjednik raspravnog vijeća obavijestio je branitelje da je primio obavijest od talijanskih vlasti da bi se jedan od svjedoka, D.M., mogao saslušati u Italiji jer je tamo služio zatvorsku kaznu. Predsjednik raspravnog vijeća zatražio je od branitelja da ga obavijeste žele li biti nazočni tijekom ispitivanja tog svjedoka u Italiji.

30. Dana 18. lipnja 2003. godine vještak psihijatar dostavio je svoj nalaz i mišljenje, zatraženo na ročištu 29. svibnja 2003. godine. Utvrdio je da su u razdoblju na koje se odnose optužbe V.Š. i I.G.H. bili ovisnici o heroinu. Stoga je njihova psihička sposobnost bila smanjena, ali su u to vrijeme bili sposobni razumjeti narav svog čina. Uz to je I.G.H. imao poremećaj osobnosti.

31. Dana 23. listopada 2003. godine podnositeljev branitelj obavijestio je Županijski sud u Zagrebu da neće putovati u Italiju na ispitivanje svjedoka D.M. Dana 25. listopada 2003. godine istražni sudac u Vastu, Italija, ispitao je svjedoka D.M. On u svom iskazu nije naveo ništa što bi se odnosilo na podnositelja. Zapisnik o ovom iskazu prosljeđen je Županijskom sudu u Zagrebu.

32. Sljedeće ročište održano je 8. ožujka 2004. godine. Na njemu je svjedok M.S. ponovio da je svoj prvi iskaz istražnom sucu 19. listopada 2000. godine dao pod prisilom i u strahu od policijskog zlostavljanja. Tvrdio je da nikada nije prevezio nikakvu drogu kao što je to opisao u svom iskazu.

33. Na ročištu 19. travnja 2004. godine vještak psihijatar potvrdio je svoj nalaz u odnosu na V.Š. i I.G.H. Branitelji su uložili prigovore protiv korištenih metoda i nalaza vještaka.

34. Još jedno ročište održano je 23. ožujka 2005. godine. Na njemu su branitelji zatražili da na glavnoj raspravi bude saslušan D.M., svjedok kojega su saslušale talijanske vlasti. Raspravno vijeće odbilo je taj zahtjev jer su postojale značajne zapreke za osiguranje njegove nazočnosti na ročištu, te stoga što su ga već ispitale talijanske sudske vlasti.

35. Na ročištu 24. ožujka 2005. godine iskaze su dali podnositelj, V.Š. i I.G.H. Podnositelj je ponovno zaniijekao sve optužbe i prigovorio da ga je policija zlostavljala.

36. V.Š. je svjedočio da ne poznaje ostale suokrivljenike. Glede izjave koju je dao policiji izjavio je:

“Ja sam naime dugogodišnji ovisnik [o heroinu] i na policiji [policijskoj postaji] me nitko ništa nije pitao već je [policijski službenik] K.A. čije lice neću nikad zaboraviti pisao zapisnik u drugoj sobi. Ja sam tražio da mi pozovu mog odvjetnika K. ali su mi rekli na policiji da je K. mafijaški odvjetnik i da on ne može doći.... Htio bih dodati da su mi policajci kad su me lišili slobode rekli da trebaju još jednu izjavu u smislu moje pomoći, oni su znali da sam ja mekan i ja bih potpisao sve što su oni tražili samo da izađem. Tako je došlo i do potpisivanja ovog zapisnika za kojeg ponavljam da je pisan u drugoj prostoriji

Na posebna pitanja predsjednika vijeća odgovaram da sam ja sa [policijskim službenikom] K.A. par puta davao ovakve slične izjave i razgovarao ali to nikad nije ušlo u spis a on mi je rekao da neće niti ovo [izjava].. Međutim, kako [K.A.] nije htio pozvati mog odvjetnika K. pozvao je ovog jednog odvjetnika koji mi čak nije davao ni nikakav savjet, nije ništa rekao osim da je on potpisao zapisnik a ja neka radim što hoću. Dalje odgovaram da se radilo o odvjetnici. Ništa od onog što je sada pročitano iz tog zapisnika nije istina...što stoji u zapisniku da sam ja ovisnik ja mogu reći da je taj dio istinit. ... odgovaram da su istiniti [u tom iskazu] samo ovi moji osobni podaci istiniti a i činjenica da sam ovisnik, a što i ovako i onako zna [policijski službenik] ovaj dio što stoji da sam navodno rekao da nisam u apstinencijskoj krizi je apsolutno neistinit ...

...ja K. A. poznajem 6 godina, on me više puta hapsio i jednom me je prijavio. Znam da mi je jednom prijetio da ako mu nešto ne kažem da će jednu drugu moju prijavu poslati dalje, ali ta prijava nije nikad išla. On je tolerirao moje narkomanstvo ali je zauzvrat tražio da mu kažem od koga kupujem drogu i ja sam mu nekad rekao Nekad sam mu rekao istinu, uglavnom ne, uglavnom sam pokušavao dobiti na vremenu. ... da sam ja njemu [K.A.] vjerovao, a vjerovao sam mu to kad je on donio taj zapisnik i rekao da neka potpišem i da će sve biti u redu i da onda mogu ići, [K.A.] pa sam ja to onda i potpisao.

Na pitanja [optuženog] odgovara da dok sam bio u policiji jedino mi je bilo važno da se dočepam slobode i da si nabavim fiks ili metadon po koji sam krenuo prije nego me policija uhapsila.”

37. I I.G.H. je svjedočio da ga je zlostavljala policija i da je njegov iskaz rezultat zlostavljanja. Izjavio je:

“ ... U [policijskoj stanici] je odmah počelo maltretiranje, dva tri policajca koja ja inače ne poznajem tražili su da raširim noge, ruke stavim na leđa, i da stojim a glavu prslonim na zid. Kad god bi netko prošao pored mene udario me, a kad bi pao nastavili su me udarati nogama, skakali po meni. . To je trebalo neko Vrijeme a onda je krenulo nagovaranje i pregovaranje da dam izjavu a ja sam tražio da pozovu odvjetnicu J.N. ili S.B. a oni su za odvjetnicu [J.N.] rekli da, „šta će ti ona kurvetina“, a za [odvjetnika S.B.] su rekli da neće doći.

Onda je opet počelo maltretiranje....., a onda su došli [policijski službenici] [K.]A. i [D.]Z. . koji su rekli da su oni dobri policajci i počeli me nagovarati da dam iskaz. Rekli su da je [V.Š.] već dao i da imaju dva-tri iskaza i da neka ja dam iskaz, potpišem i da mogu ići.Ja sam onda potpisao tu izjavu ali niti sam vidio što piše niti

bilo što drugo. Sjećam se da je bio nekakav policijski odvjetnik koji mi je rekao „Samo ti mali potpiši'. Još su me policajci ucjenjivali tjealicom koju sam imao govoreći da ako potpišem da će mi skinuti tjealicu.

... Ja bi se htio suočiti s policajcima Z. i A. ovo što sam govorio. ...

navodim da mi policajci nisu osigurali niti liječnika, a ja sam ih tražio da mi daju heptanone, međutim oni su rekli da nema šanse da dobijem heptanone prije nego što potpišem.

... Drogu sam nabavljao svugdje ali od nikoga od ovdje prisutnih u sudnici' ...

Ništa od toga nije istina osim možda ovaj dio koji se odnosi na moje osobne podatke. ...

Poznam [policijske službenike] Z. i A. ... Nitko od njih dvojice me nije maltretirao fizički... nagovarali me da radim za njih i tome slično. nije točno ovo što stoji da nisam bio u apstinencijskoj krizi, jesam bio, a policajci su mi još mahali heptonima pred očima. Otvarali su i pokazivali su drogu. Branitelj to nije vidio, on je osim toga tamo bio samo 10 minuta, potpisao i otišao..”

38. Još jedno ročište održano je 25. ožujka 2005. godine na kojemu je N.S. dao svoj iskaz. Glede svog iskaza danog policiji izjavio je:

“ ... [U policijskoj stanici] su me držali do 4 ili 5 sati, ispitivali su me o Erkapiću i rekli su [policijski službenici] da ako im odgovorim potvrdno na njihova pitanja da će me pustiti van. Ja sam tako i napravio, potpisao sam zapisnik i izašao. To sam napravio zato jer sam imao velikih tjelesnih kriza.

... ja nisam izaabrao branitelja Ž.S. On se samo u jednom trenutku tamo stvorio i policajci su rekli to ti je branitelj. Ne sjedam se točno ali mislim da mu nisam potpisao punomoć.

.. je zapisnik pisan ranije a ne dok je odvjetnik bio tamo, ja sam pred odvjetnikom samo potvrđivao ono što u zapisniku piše i onda sam ga potpisao. Potpisao sam ga bez čitanja jer sam jedva čekao oa izađem van, da mogu uzeti drogu ...

prilikom ispitivanja na policiji meni nisu nudili nikakvu liječničku pomoć iako sam bio u krizi apstinencijskoj.

.. da su policajci vidjeli da ja imam krizu da sam im ja rekao i pitao jel mogu dobiti dokora i heptanone, oni su rekli da ne.

39. Na istom je ročištu svjedočio još jedan suoptuženik, D.L. Izjavio je kako je dok je bio u policijskom pritvoru čuo kako policijski službenici tri sata tuku i ispituju N.S.

40. Nakon što je okrivljenik dao iskaz, njegov je branitelj zatražio da se iz spisa izdvoje zapisnici o usmenim iskazima V.Š., I.G.H. i N.S. koje su dali policiji kao nezakonito pribavljeni dokazi. Branitelj drugog suokrivljenika postavio je isti zahtjev.

41. Na ročištu 14. travnja 2005. godine raspravni sud odbio je njihove zahtjeve jer iz zapisnika o iskazima policiji nije bio razvidan nikakav razlog za njihovo izuzimanje iz spisa predmeta.

42. Na istom je ročištu I.G.H. dodao kako mu je policijski službenik K.A. rekao da žele staviti podnositelja u zatvor na petnaest godina ili ga

ubiti. V.Š. i I.G.H. ponovili su da su njihovi iskazi dani policiji bili rezultat simptoma apstinencijske krize.

43. U svojoj su završnoj riječi podnositeljevi branitelji tvrdili da su jedini dokaz protiv podnositelja iskazi njegovih suokrivljenika, dani policiji pod prisilom i pritiskom. Zatražili su oslobađanje podnositelja.

44. Dana 14. travnja 2005. godine Županijski sud u Zagrebu proglasio je podnositelja krivim prema optužnici i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od osam godina te mu je oduzeto 690.134,4 hrvatskih kuna (HRK).

45. Županijski sud u Zagrebu temeljio je podnositeljevu osudu samo na izjavama koje su V.Š., I.G.H. i N.S. dali policiji. Uz to je uzeo u obzir i to da je svjedok M.S. također svjedočio da je prenosio jedan kilogram heroina podnositelju.

46. Glede zakonitosti i dokazne vrijednosti zapisnika o usmenim iskazima koje su V.Š., I.G.H. i N.S. dali policiji taj je sud zabilježio:

“Odbijen je prijedlog branitelja IV optuženog I.G.H. za izdvajanje zapisnika o ispitivanju IV optuženika na policiji od 27. travnja 2001. godine. Izdvajanje je predloženo jer je pri ispitivanju IV optuženik imao apstinencijsku krizu. Iz spomenutog zapisnika o ispitivanju IV optuženog I.G.H...l ne proizlazi niti jedna okolnost koja bi upućivala barem na sumnju da je ..io u apstinencijskoj krizi. Uz to, pri njegovom ispitivanju bio je prisutan branitelj koji nije imao nikakvih primjedbi na način ispitivanja. U navedenom zapisniku ne postoji niti jedna okolnost koja bi upućivala na sumnju da je ispitivanje IV optuženog I.G.H. na policiji dana 27. travnja 2001. godine bilo nezakonito....

Predloženo je i izdvajanje zapisnika o ispitivanju na policiji III optuženog V.Š. IV optuženog I.G.H. i XI optuženog N.S. jer da su svi ti zapisnici pribavljeni korištenjem prijetnji i sile i da kao takvi ne mogu biti korišteni u postupku. U navedenim zapisnicima ne postoji niti jedna okolnost koja bi upućivala na sumnju da su konkretni iskazi pribavljeni korištenjem sile ili prijetnje. Ispitivanjima su bili prisutni branitelji koji nisu imali nikakve primjedbe. ... Nema niti jedna vjerodostojna okolnost koja bi upućivala barem na sumnju da su navedeni zapisnici nezakoniti dokazi i zato je odbijen prijedlog za njihovim izdvajanjem....

Iskaze III optuženog V.Š., IV optuženog I.G.H. i XI optuženog N.S. koje su oni dali na policiji uz prisutnog branitelja sud je u najvećem dijelu prihvatio jer su dani jasno, određeno i precizno. Ti iskazi se međusobno nadopunjuju i potvrđuju, sadrže brojne detalje koji očito mogu biti poznati samo iz neposrednog opažanja i doživljavanja (osobito nakon dolaska u kontakt s I optuženim Mariom Erkapićem i nakon distribucije i sakrivanja opojne droge). ... Iskaze ovih optuženika s glavne rasprave gdje oni nastoje obezvrijediti ranije iskaze prikazujući ih kao posljedicu nezakonitog postupanja policije (prijetnje, obmane, zlostavljanje) sud nije prihvatio jer su očito usmjereni na izbjegavanje kazneno pravne odgovornosti.

Uz to, zapisnici s policije ne sadrže niti jednu okolnost koja bi njihovu zakonitost dovodila u pitanje Neuvjerljivo je da brojne nezakonitosti koje poglavito opisuje na i glavnoj raspravi I.G.H. ostaju bez ikakve životne ili pravne reakcije optuženika, a što oni objašnjavaju da ionako ne bi od toga bilo ništa. Iznošenje navodnih nezakonitosti gotovo četiri godine nakon Sto su se desile zato je neživotno i očito predstavlja konstrukciju usmjerenu na izbjegavanje kazneno pravne odgovornosti.”

47. Dana 3. listopada 2005. godine podnositelj je protiv prvostupanjske presude uložio žalbu Vrhovnom sudu. Tvrdio je, *inter alia*, da se njegova osuda temeljila isključivo na izjavama koje su suokrivljenici dali policiji, iako su to nezakonito pribavljeni dokazi jer je suokrivljenike policija zlostavljala tijekom ispitivanja. Štoviše, oni su u vrijeme ispitivanja bili ovisnici o heroinu koji su prolazili kroz apstinencijsku krizu.

48. Nadalje prigovara da prvostupanjski sud nije saslušao branitelje koji su navodno bili nazočni tijekom policijskog ispitivanja, te policijske službenike koji su ispitivali suokrivljenike. U situaciji u kojoj su okrivljenici otvorili pitanje prisile i zlostavljanja - tijekom policijskog ispitivanja, i s obzirom na činjenicu da su oni inkriminirali ne samo sebe već i njega, raspravni sud imao je obvezu provjeriti njihove iskaze. Glede izjave svjedoka M.S., podnositelj je istaknuo kako taj svjedok nikada nije rekao da je osoba koju je on znao pod imenom "Mario" bio podnositelj.

49. Dana 22. veljače 2006. godine Vrhovni sud odbio je podnositeljevu žalbu. Potvrdio je utvrđenja Županijskog suda u Zagrebu da u spisu predmeta nije bilo nikakvih dokaza koji bi ukazivali na bilo što nezakonito u zapisnicima o obavijesnim razgovorima policije sa suokrivljenicima. Vrhovni sud je istaknuo da su oni bili ispitani u nazočnosti branitelja i da nema ničega što bi ukazalo na bilo kakve simptome apstinencijske krize, prisile ili pritiska. Vrhovni sud također je dodao:

“Psihijatrijski vještak D.M. mišljenja je da je [I.G.H.] u travnju 2001., kao ovisnik imao veliku toleranciju na heroin, no ne spominje da bi zapao u apstinencijsku krizu ..pri kojem je mišljenju ostao i saslušan neposredno na glavnoj raspravi, na što obrana nije imala pitanja....

Niti iz jednog dokaza pa niti iz nalaza, i mišljenja psihijatrijskog vještaka D.M. ne proizlazi da bi sposobnost [I.G.H.] razumijevanja djela bila smanjena ili otklonjena a posebno ne proizlazi da on ne bi bio sposoban pred nadležnim tijelima državne vlasti prenositi svoja znanja, bez obzira na ovisništvo o heroinu i smanjenu sposobnost upravljanja vlastitim postupcima pri počinjenju djela. Jednako tako nema niti dokaza da bi suokrivljenici V.Š. i N.S. ..., zbog ovisnosti o opijatima bili smanjeno sposobni razumjeti djelo i prenositi svoja znanja pred nadležnim tijelima državne vlasti. ...”

50. Dana 4. travnja 2006. godine podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske protiv navedene presude, ponovivši svoje ranije tvrdnje.

51. Dana 17. rujna 2008. godine Ustavni sud odbio je podnositeljevu ustavnu tužbu, prihvativši obrazloženje nižih sudova. Odluka Ustavnog suda dostavljena je podnositelju dana 26. rujna 2008. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

52. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (“Narodne novine”, br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010) glase kako slijedi:

Članak 29.

“Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.”

53. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (“Narodne novine”, br. 99/1999, 29/2002, 49/2002) glasi:

“1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo)...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

3. U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.”

54. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona (“Narodne novine”, br. 110/1997, 27/1998, 129/2000, 51/2001) propisuju:

Zlouporeba opojnih droga**Članak 173.**

“... (2) Tko neovlašteno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju, ili radi prodaje kupuje, drži ili prenosi, ili posreduje u prodaji ili kupnji, ili na drugi način neovlašteno stavlja u promet stvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina, ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(3) Ako je kazneno djelo iz stavka 2. ovoga članka počinilo više osoba koje su se udružile radi činjenja tih djela, ili je počinitelj toga kaznenog djela organizirao mrežu preprodavatelja ili posrednika, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine, ili kaznom dugotrajnog zatvora.”

55. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku (“Narodne novine”, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003, 84/2005 i 115/2006), glase kako slijedi:

Članak 9.

“(1) Sudske se odluke ne mogu utemeljiti na dokazima pribavljenim na nezakonit način (nezakoniti dokazi).

(2) Nezakoniti jesu oni dokazi koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na dostojanstvo, ugled i čast te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života kao i oni dokazi koji su pribav-

ljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom te drugi dokazi za koje se iz njih saznalo.“

Članak 78.

“(1) Kad je u ovom Zakonu propisano da se na nekom dokazu ne može utemeljiti sudska odluka, istražni će sudac na prijedlog stranaka ili po službenoj dužnosti riješiti o izdvajanju toga dokaza iz spisa najkasnije do završetka istrage, odnosno davanja suglasnosti istražnog suca da se optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191. stavak 2.). Protiv rješenja istražnog suca o prijedlogu stranaka ili o izdvajanju dopuštena je posebna žalba.

...

(3) Nakon završene istrage te nakon davanja suglasnosti da se optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191. stavak 2.) istražni će sudac postupiti prema odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka i što se tiče svih obavijesti koje su u skladu sa člankom 174. stavkom 3. i člankom 173. stavkom 3. ovoga Zakona državnom odvjetniku, odnosno redarstvenim vlastima dali građani, odnosno osumnjičenik koji je bio ispitan protivno odredbama članka 177. stavka 5. ovoga Zakona.”

Članak 177.

“ ... (5) U prikupljanju obavijesti redarstvene će vlasti osumnjičenika upozoriti prema odredbama članka 237. stavka 2. ovoga Zakona Na osumnjičenikov zahtjev, redarstvene će mu vlasti omogućiti da uzme branitelja i u tu svrhu zastati s prikupljanjem obavijesti od osumnjičenika do dolaska branitelja a najkasnije do tri sata od kada je osumnjičenik izjavio da želi uzeti branitelja. ... Ako je iz okolnosti vidljivo da izabrani branitelj u tom roku ne može doći, redarstvene će vlasti osumnjičeniku omogućiti da uzme branitelja s liste dežurnih odvjetnika koju za područje županije nadležnim redarstvenim vlastima dostavlja Odvjetnička komora.... Ako osumnjičenik ne uzme branitelja ili pozvani branitelj u tom roku ne dođe, redarstvene vlasti mogu nastaviti s prikupljanjem obavijesti od osumnjičenika.... Državni odvjetnik ima pravo biti nazočan ispitivanju. Zapisnici redarstvenih vlasti o iskazu osumnjičenika u nazočnosti branitelja mogu se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku. “

Članak 355.

“(1) Kad optuženik pri ispitivanju na glavnoj raspravi odstupa od svojega prijašnjeg iskaza, predsjednik vijeća upozorit će ga na odstupanje i upitati ga zašto sada iskazuje drukčije, a po potrebi pročitat će se njegov prijašnji iskaz ili dio tog iskaza.

(2) Kad optuženik prije ispitivanja na glavnoj raspravi ne želi iskazivati ili odgovarati na pojedino pitanje, pročitat će se njegovi prijašnji iskazi ili njihov dio.”

Članak 413.

“Odredbe ove glave o obnovi kaznenog postupka će se uporabiti i... na temelju odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske kojom je poništen ili ukinut propis na temelju kojeg je bila donesena pravomoćna osuda ili na temelju odluke Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na neki razlog za obnovu kaznenog postupka ili izvanredno preispitivanje pravomoćne presude.”

Članak 427.

“Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude može se podnijeti [u slučaju]:

...

3. zbog povrede prava okrivljenika na obranu na glavnoj raspravi ili zbog povrede odredaba kaznenog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda mogla utjecati na presudu.”

56. Mjerodavne odredbe izmijenjenog i dopunjenog Zakona o kaznenom postupku (“Narodne novine”, br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012) propisuju:

Članak 502.

“ ...

(2) Odredbe o obnovi kaznenog postupka će se primijeniti i u slučaju kada je podnesen zahtjev za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava kojom je u odnosu na okrivljenika utvrđena povreda prava i sloboda iz Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

(3) Zahtjev za obnovom postupka na temelju konačne presude Europskog suda za ljudska prava može se podnijeti u roku od trideset dana od datuma konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava.”

Članak 574.

“ ...

(2) Ako je do stupanja na snagu ovog Zakona donesena kakva odluka protiv koje je po odredbama zakona po kojem je postupak vođen dopušten pravni lijek ili još teče rok za podnošenje pravnog lijeka, ili je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno, u tom postupku primijenit će se odredbe zakona po kojem je donesena odluka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

(3) Odredbe članka 497. – 508. ovog Zakona na odgovarajući način će se primjenjivati i u postupcima povodom zahtjeva za obnovu kaznenog postupka podnesenima po odredbama Zakona o kaznenom postupku («Narodne novine», br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003 i 115/2006).”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

57. Podnositelj prigovara da nije imao pošteno suđenje zajamčeno člankom 6., stavkom 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Svatko ima pravo da... sud ...pravično odluči ...o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela ...”

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

58. Vlada tvrdi da podnositelj nije iscrpio sva dostupna i djelotvorna domaća pravna sredstva. Po mišljenju Vlade podnositelj je trebao kroz policijski zapovjedni lanac podnijeti prigovor protiv navodnog policijskog zlostavljanja suokrivljenika. To bi dovelo do istrage svih okolnosti predmeta, koju je podnositelj mogao iskoristiti kad je postavio svoj zahtjev za izdvajanje dokaza. Nadalje, podnositelj nije podnio kaznenu prijavu protiv policijskih službenika i odvjetnika koji su sudjelovali u ispitivanju suokrivljenika. Da jest, mogao je iskoristiti rezultat tog postupka povodom kaznene prijave kao dokaz u kaznenom postupku ili kao osnovu na kojoj je mogao zatražiti ponavljanje postupka u svom predmetu. Vlada također ističe kako podnositelj nije podnio prigovor Odvjetničkoj komori protiv odvjetnika koji su sudjelovali u ispitivanju suokrivljenika. Ta bi komora istražila prigovor, a rezultat te istrage mogao se iskoristiti kao dokaz u kaznenom postupku koji se vodio protiv podnositelja.

59. Podnositelj tvrdi kako činjenica da je Ustavni sud ispitao osnovanost njegove ustavne tužbe znači da je iscrpio sva dostupna domaća pravna sredstva. Glede navoda Vlade da je trebao podnijeti kaznenu i stegovnu prijavu protiv policijskih službenika i odvjetnika koji su sudjelovali u ispitivanju suokrivljenika podnositelj tvrdi da to nisu djelotvorna pravna sredstva za njegove prigovore podnesene Sudu, te da nije bio obvezan iskoristiti sva moguća pravna sredstva jer je imao pravo odabrati ono pravno sredstvo koje rješava njegove najbitnije prigovore. Po njegovom mišljenju, Vlada nije dokazala svoje tvrdnje da su to djelotvorna pravna sredstva u smislu članka 35., stavka 1. Konvencije.

2. Ocjena Suda

60. Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neko pitanje tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha je članka 35. dati svim državama ugovornicama priliku da spriječe ili isprave povrede navedene protiv njih prije nego što ti navodi budu dostavljeni Sudu (vidi, na primjer, presude u predmetima *Hentrich protiv Francuske*, od 22. rujna 1994., stavak 33., Serija A br.296-A i *Remli protiv Francuske*, od 23. travnja 96., stavak 33., *Izvješća* 1996-II).

61. Ipak, obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava zahtijeva samo da podnositelj redovno upotrijebi pravna sredstva koja su djelotvorna, dostatna i raspoloživa u odnosu na njegove pritužbe na temelju Konvencije (vidi predmete *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004. i *John Sammut and Visa Investments Limited protiv Malte* (odl.), br. 27023/03, 28. lipnja 2005.). Postojanje pravnih sredstava mora biti dovoljno

izvjesno, u praksi i u teoriji, jer će im u protivnome nedostajati potrebna dostupnost i učinkovitost.

62. Stoga članak 35. stavak 1. ne zahtijeva da se iskoriste pravna sredstva koja su neodgovarajuća ili neučinkovita (vidi *Aksoy protiv Turske*, 18. prosinca 1996., stavci 51.-52., *Izvjješća o presudama i odlukama* 1996-VI, i *Barta protiv Mađarske*, br. 26137/04, stavak 45., 10. travnja 2007.). Pravna sredstva na raspolaganju parničnoj stranci na domaćoj razini smatraju se učinkovitim ako sprečavaju navodnu povredu ili njezin nastavak, ili daju odgovarajuću zadovoljštinu za svaku povredu koja se već dogodila (vidi *Mifsud protiv Francuske* (odl.) [VV], br. 57220/00, stavak 17., ECHR 2002--VIII).

63. Sud bilježi kako je podnositelj tijekom kaznenog postupka protiv njega pred Županijskim sudom u Zagrebu zatražio da iz spisa bude izuzet, kao nezakonito pribavljeni dokaz, zapisnik o usmenom iskazu njegovih suokrivljenika koji su dali policiji. Nadalje, u svojoj je žalbi Vrhovnom sudu i u svojoj ustavnoj tužbi podnositelj prigovorio da se njegova osuda temeljila na nezakonito pribavljenim dokazima, i to na iskazima suokrivljenika danim policiji. Osnovanost tih prigovora ispitali su i Vrhovni i Ustavni sud. Slijedi da je tijekom kaznenog postupka protiv njega podnositelj dao dovoljno prilike domaćim vlastima za rješavanje njegovih prigovora temeljem Konvencije.

64. Glede Vladine tvrdnje da podnositelj nije pokrenuo kazneni i stegovni postupak protiv policijskih službenika i odvjetnika koji su sudjelovali u ispitivanju suokrivljenika, Sud bilježi kako se podnositeljev prigovor odnosi samo na navodnu nepoštenost kaznenog postupka o kojemu je riječ. Po mišljenju Suda, takva pitanja treba razmatrati u kontekstu i tijekom tog postupka, a ne vođenjem brojnih drugih postupaka.

65. Stoga Sud smatra da je podnositelj pravilno iscrpio mjerodavna domaća pravna sredstva te da Vladin prigovor treba odbiti.

66. Sud također smatra da ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. (a) Konvencije. Nadalje primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba utvrditi da je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

67. Podnositelj tvrdi kako nije imao pošteno suđenje jer se njegova osuda temelji isključivo na zapisniku o usmenim iskazima koje su suokrivljenici dali policiji tijekom predkaznenog postupka, čiju su zakonitost oni pobijali na suđenju, tj. pred istražnim sucem. Ističe da nije mogao sudjelovati u ispitivanju suokrivljenika od strane policije, te da su njihovi usmeni iskazi dani policiji iskorišteni kako bi ga se osudilo. Podnositelj ističe da su domaći sudovi, kad su se osloniti na iskaze koji su

dali suokrivljenici, trebali te iskaze uzeti s puno više opreza. To stoga što je okrivljenik, za razliku od svjedoka, slobodan odabrati hoće li ili neće dati usmeni iskaz ili čak i lagati ako je to potrebno za potporu svog predmeta.

68. Po mišljenju podnositelja problem u ovom predmetu predstavlja činjenica što nije imao priliku ispitati suokrivljenike kad su davali svoje iskaze kojima su ga inkriminirali. Nadalje, podnositelj ističe kako su suokrivljenici svjedočili pred raspravnim sudom da ih je policija zlostavljala tijekom ispitivanja. Međutim, ti su zapisnici o njihovim iskazima iskorišteni za njegovu osudu. Domaći sudovi nisu nikada ispitali te navode, što je njegovo suđenje učinilo nepoštenim.

69. Vlada tvrdi da su domaći sudovi na više razina i u raznim fazama postupka ispitali podnositeljeve prigovore koji se odnose na navodnu nezakonitost dokaza. Podnositeljev navod da su suokrivljenici dali svoje iskaze dok su bili u apstinencijskoj krizi pobijeni su nalazom i mišljenjem vještaka koje je zatražio raspravni sud, koji je utvrdio da su podnositeljevi suokrivljenici bili sposobni dati iskaz policiji. Na temelju tih nalaza raspravni je sud propisno ispitaostale dokaze iz spisa predmeta i proglasio podnositelja krivim. Štoviše, Vrhovni sud detaljno je ispitaostale prigovore te utvrdio kako ne postoji nikakav dokaz koji bi navodio na zaključak da je u načinu na koji je policija pribavila iskaze suokrivljenika bilo čega nezakonitog. Sve u svemu, Vlada smatra da je podnositelj imao pošteno suđenje u kojem je propisno i djelotvorno sudjelovao.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

70. Sud je u mnogo navrata presudio da je prema članku 19. Konvencije njegova dužnost osigurati poštovanje obveza koje su preuzele ugovorne stranke Konvencije. Posebice, njegova funkcija nije baviti se činjeničnim ili pravnim pogreškama koje je navodno počinio nacionalni sud, osim i samo u onoj mjeri u kojoj su možebitno povrijedile prava i slobode zaštićene Konvencijom. Članak 6. Konvencije jamči pravo na pošteno suđenje, no on ne navodi pravila o dopuštenosti dokaza kao takvih, što je prvenstveno predmet uređenja temeljem nacionalnog prava (vidi *Schenk protiv Švicarske*, 12. srpnja 1988., stavci 45.-46., Serija A br. 140; *Teixeira de Castro protiv Portugala*, 9. lipnja 1998., stavak 34., *Izvešća* 1998-IV i *Heglas protiv Češke Republike*, br. 5935/02, stavak 84., 1. ožujka 2007.).

71. Sud ponavlja da iako je prvenstvena svrha članka 6., ukoliko se tiče kaznenog postupka, osigurati pošteno suđenje od strane "suda" nadležnog da odlučuje o svim optužbama za kazneno djelo, iz toga ne slijedi da se taj članak ne primjenjuje na postupak prije glavne rasprave. Prema tome, članak 6. može biti mjerodavan prije nego predmet dođe u fazu suđenja ako i u mjeri u kojoj postoji vjerojatnost da će poštenost suđenja biti ozbiljno

narušena početnim nepoštivanjem odredaba tog članka (vidi *Imbrioscia protiv Švicarske*, 24. studenoga 1993., stavak 36., Serija A br. 275, te *Salduz protiv Turske* [VV], br. 36391/02, stavak 50., 27. studenoga 2008.).

72. Kad se utvrđuje je li postupak u cjelini bio pošten, potrebno je uzeti u obzir i jesu li poštovana prava obrane. Osobito se mora ispitati je li podnositelju pružena prilika osporiti vjerodostojnost dokaza i usprotiviti se njegovoj uporabi. Uz to, mora se uzeti u obzir kvaliteta dokaza, uključujući i pitanje bacaju li okolnosti u kojima je pribavljen dvojbu na njegovu pouzdanost ili točnost (vidi, između mnogo drugih izvora, *Sevinç i ostali protiv Turske* (odl.), br. 8074/02, 8. siječnja 2008.; *Bykov protiv Rusije* [VV], br. 4378/02, stavak 90., 10. ožujka 2009. i *Lisica protiv Hrvatske*, br. 20100/06, stavak 49., 25. veljače 2010.).

73. U tom kontekstu Sud ponavlja kako je temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije njegov zadatak utvrdili jesu li dokazi za ili protiv okrivljenika izvedeni na način koji osigurava pošteno suđenje (vidi *Barim protiv Turske* (odl.), br. 34536/97, 12. siječnja 1999.), bez obzira na vrstu ili težinu optužbi protiv okrivljenika jer javni interes o kojemu je riječ i kazna za konkretno djelo ne mogu opravdati mjere koje ukidaju samo bit podnositeljevih prava na obranu (*Jalloh protiv Njemačke* [VV], br. 54810/00, stavak 97., ECHR 2006-IX). Kao što je Sud već naprijed naznačio, na nacionalnim je sudovima da ocjene dokaze koji su im predloženi kao i mjerodavnost dokaza koji okrivljenik nastoji iznijeti. Sud međutim mora utvrditi je li postupak uzet u cjelini, uključujući način na koji su izvedeni dokazi, bio pošten kako to traži članak 6., stavak 1. Konvencije (vidi *Laska i Lika protiv Albanije*, br. 12315/04 i 17605/04, stavak 57., 20. travnja 2010.).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

74. Sud u ovome predmetu treba ispitati jesu li zadovoljeni zahtjevi poštenog suđenja glede dopuštenosti kao dokaza inkriminirajućih iskaza koje su dali podnositeljevi suokrivljenici policiji, a onda ih povukli pred raspravnim sudom uz ozbiljne optužbe da su ti iskazi dobiveni protiv njihove volje i pod pritiskom policije.

75. Sud je već presudio kako pojam poštenog i kontradiktornog postupka pretpostavlja da u načelu sud treba dati više težine iskazu svjedoka danom pred sudom nego zapisniku o njegovom ili njezinom ispitivanju u predkaznenom postupku koji je izradio tužitelj, osim ako postoje dobri razlozi da se smatra drugačije. Uz ostale razloge, to je zato što je ispitivanje u predkaznenom postupku prvenstveno proces u kojemu tužitelj prikuplja informacije kao pripremu za suđenje u prilog svog predmeta pred sudom, dok je sud koji vodi postupak pozvan odlučiti o okrivljenikovoju krivnji nakon poštene ocjene svih dokaza koji su zaista bili izvedeni na suđenju, na osnovi izravnog ispitivanja dokaza pred sudom. Iako nije zadatak Suda utvrditi jesu li domaći sudovi počinili neke bitne pogreške pri toj ocjeni, on

ipak treba preispitati jesu li sudovi dali obrazloženje svojih odluka u odnosu na sve prigovore koji se tiču izvedenih dokaza (vidi *Huseyn i ostali protiv Azarbajdžana*, br. 35485/05, 45553/05, 35680/05 i 36085/05, stavak 211., 26. srpnja 2011.).

76. Sud primjećuje kako su I.G.H., V.Š. i N.S. u predkaznenoj fazi postupka dali iskaze policiji koji su bili inkriminirajući za podnositelja u odnosu na djelo nedopuštene trgovine drogom, a podnositelj nije bio nazočan tijekom ispitivanja. Međutim, podnositelj je dobio priliku suočiti se sa suokrivljenicima na suđenju. U toj su fazi postupka suokrivljenici povukli svoje iskaze i mnogo puta naveli kako je policija na njih izvršila pritisak da daju takve iskaze.

77. Sud bilježi da je V.Š., kad je bio ispitan na suđenju, tvrdio kako mu je policija dala prethodno pripremljen iskaz kojim inkriminira podnositelja te zatražila da ga samo potpiše. Navodno su odbili njegov zahtjev da ga zastupa odvjetnik po njegovom izboru te su zanemarili činjenicu da je on bio u heroinskoj apstinencijskoj krizi (vidi stavak 36.). Isto je naveo i I.G.H. koji je zatražio suočenje s policijskim službenicima (vidi stavak 37.), kao i N.S. koji je prvi prigovorio istražnom sucu da je policija na njega izvršila pritisak radi davanja iskaza kojim inkriminira podnositelja (vidi stavak 17.) te je tada tijekom saslušavanja na suđenju povukao taj svoj iskaz (vidi stavak 38.).

78. Nakon tih iskaza koje su dali I.G.H., V.Š. i N.S. na suđenju podnositelj je zatražio izuzimanje iz spisa predmeta zapisnika o njihovim usmenim iskazima danim policiji kao nezakonito pribavljenih dokaza. Međutim, njegov je zahtjev odbijen pri čemu raspravni sud nije poduzeo nikakvu radnju za ispitivanje tih navoda. Tako na primjer nije zatražio ispitivanje branitelja koji, prema navodima suokrivljenika, nisu bili nazočni cijelo vrijeme dok je njih ispitivala policija, ili ispitivanje policijskih službenika koji su vodili razgovore, također nije zatražio detaljnije izvješće od policije o toj stvari (vidi, suprotno, naprijed citirani predmet *Sevinç*) a nije zatražio ni medicinsko izvješće o psihičkom stanju I.G.H., V.Š. i N.S. i njihovoj navodnoj apstinencijskoj krizi u vrijeme kad su dali te izjave. U završnoj riječi branitelja koji je zastupao podnositelja ukazano je na sve te nedostatke. U takvim okolnostima, uzimajući u obzir svrhu Konvencije, a to je zaštita prava koja su praktična i djelotvorna (vidi naprijed citirani predmet *Lisica*, stavak 60.), Sud nije uvjeren da je podnositelj imao djelotvornu priliku pobijati autentičnost iskaza koje su policiji dali suokrivljenici te se usprotiviti njihovoj upotrebi.

79. Glede načina i okolnosti u kojima su ti dokazi pribavljeni, Sud bilježi da među strankama nije sporno da su I.G.H., V.Š. i N.S. bili ovisnici o heroinu u razdoblju kad su dali svoje iskaze policiji. Uz to, I.G.H. je imao poremećaj osobnosti, što također nije bilo sporno među strankama (vidi stavke 27. i 30.). Svi su tvrdili da su tijekom policijskog ispitivanja trpili posljedice apstinencijske krize, a I.G.H. i N.S. su naveli da im je dok su bili

u pritvoru kod policije odbijeno pružanje liječničke pomoći (vidi stavke 37. i 38.). Sud međutim primjećuje kako raspravni sud nije nikada poduzeo nikakve radnje za utvrđivanje okolnosti povezanih s tim prigovorima.

80. Nadalje, Sud bilježi kako su I.G.H. i V.Š. prigovorili pred raspravnim sudom da njihovo pravno zastupanje tijekom policijskog ispitivanja nije ispunilo zahtjeve djelotvorne obrane, budući da im nije bila dana prilika da ih zastupa odvjetnik kojega su sami odabrali (vidi stavke 36. i 37.). I N.S. je uložio iste prigovore. On je već bio prigovorio istražnom sucu da ga je tijekom policijskog ispitivanja zastupao odvjetnik kojeg nije sam odabrao (vidi stavke 17. i 38.). Također su tvrdili kako odvjetnici koje im je nametnula policija nisu u stvari bili nazočni tijekom ispitivanja nego su tek došli kako bi potpisali već pripremljene iskaze.

81. S druge strane, u zapisniku o policijskom ispitivanju I.G.H. navedeno je da je to ispitivanje započelo u 23:15 sati a završilo 28. travnja 2001. godine u 1 sat iza ponoći, te da mu je pomagao odvjetnik s kojim je imao pet minuta priliku savjetovati se (vidi stavak 6.).

82. Sud nadalje bilježi kako I.G.H., V.Š. i N.S. nisu zastupali isti odvjetnici tijekom policijskog ispitivanja i pred istražnim sucem (vidi stavke 6. i 11. glede I.G.H.; stavke 7. i 14. glede V.Š. i stavke 13. i 17. glede N.S.). S obzirom na njihove prigovore, to se može promatrati u svjetlu činjenice da su I.G.H., V.Š. i N.S. svi dali iskaze policiji kojima inkriminiraju podnositelja. Međutim, kad su bili dovedeni pred istražnog suca I.G.H. i V.Š. branili su se šutnjom (vidi stavke 11. i 14.), a N.S. je prigovorio da je svoj iskaz policiji dao pod pritiskom (vidi stavak 17.), dok ga je zastupao odvjetnik kojeg nije on sam izabrao.

83. Međutim, domaći su sudovi tek ograničili na nalaz da se u zapisnicima o njihovim iskazima ne nalaze nikakve naznake nezakonitosti, bez ikakve daljnje ocjene okolnosti policijskog ispitivanja. To izgleda osobito nedovoljno s obzirom na suglasne prigovore koje su uložili suokrivljenici, a koji su poduprti iskazima ostalih svjedoka, i to M.S. koji je također prigovorio zbog navodnog pritiska policije (vidi stavke 15. i 32.). Stoga Sud smatra kako nacionalni sudovi nisu proveli propisno ispitivanje tvrdnji podnositelja i njegovih suokrivljenika bez predrasuda.

84. Stoga u nedostatku odgovarajućeg objašnjenja domaćih vlasti, Sud ima ozbiljne dvojbe o pouzdanosti i točnosti iskaza koje su policiji dali I.G.H., V.Š. i N.S. kao i o kakvoći takvih dokaza.

85. Glede mjere do koje su se domaći sudovi pouzdali u takve dokaze kad su osudili podnositelja, Sud bilježi da se Županijski sud u Zagrebu, kad je osudio podnositelja, pozvao na iskaze koje su I.G.H., V.Š. i N.S. dali policiji (vidi stavak 45.) te da nije imao nikakve druge konkretne i izravno potvrđujuće dokaze glede podnositeljeve krivnje (vidi *Vaquero Hernández i ostali protiv Španjolske*, br. 1883/03, 2723/03 i 4058/03, stavak 130., 2. studeni 2010.; vidi također suprotno, *Bostancioglu protiv Turske* (odl.), br. 36927/04, 7. lipnja 2011. i naprijed citirani predmet *Sevinç*).

86. Istina je da se Županijski sud u Zagrebu pozvao i na iskaz koji je dao svjedok M.S. Međutim, ne može se smatrati da je taj iskaz dovoljan, a kamoli mjerodavan i konkretan dokaz na temelju kojega se može osuditi podnositelja. Naime, kad ga je istražni sudac ispitivao 19. listopada 2000. godine, taj je svjedok izjavio da je 2000. godine prenosio heroin osobi koju je poznao kao "Mario" (vidi stavak 5.). U svojem iskazu od 23. srpnja 2001. godine koji je dao istražnom sucu u podnositeljevom predmetu, M.S. je povukao svoj prethodni iskaz i izričito izjavio kako ne poznaje podnositelja (vidi stavak 15.). Taj je iskaz ponovio na suđenju od 8. ožujka 2004. godine (vidi stavak 32.).

87. Stoga Sud smatra kako su iskazi koje su I.G.H., V.Š. i N.S. dali policiji bili ako ne jedini, barem odlučni dokazi protiv podnositelja, bez kojih bi osiguranje osude podnositelja ili ne bi bilo moguće ili bi to bilo vrlo teško.

88. Uzevši sve u obzir, Sud smatra kako su naprijed navedena razmatranja uzeta zajedno dovoljna kako bi mogao zaključiti da nacionalni sudovi nisu propisno ispitali sve mjerodavne okolnosti oko policijskog ispitivanja suokrivljenika, te kako pozivajući se na njih pri njegovoj osudi, nisu osigurali podnositelju pošteno suđenje.

89. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

90. Podnositelj također citira članke 3., 13. i 14. Konvencije, te članak 1. Protokola br 1. bez bilo kakvog propisnog potkrepljivanja svojih tvrdnji.

91. U svjetlu svih materijala koje posjeduje te u mjeri u kojoj su stvari koje su predmet prigovora u njegovoj nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očigledno neosnovan, te da ga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

92. Članak 41. Konvencije propisuje:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućuje samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

93. Podnositelj potražuje 100.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

94. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev prekomjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

95. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta, Sud prihvaća da je podnositelj pretrpio nematerijalnu štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Sud, odlučujući na pravičnoj osnovi, podnositelju dosuđuje iznos od 1.500 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mu mogao biti zaračunat. Nadalje, Sud bilježi kako temeljem mjerodavnog domaćeg prava (vidi stavak 56.), podnositelj može zatražiti ponavljanje kaznenog postupka u vezi s tim što je Sud utvrdio povredu njegovog prava na pošteno suđenje iz članka 6. Konvencije.

B. Troškovi i izdaci

96. Podnositelj potražuje i 4.025,83 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

97. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev prekomjeran.

98. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpio te da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 2.500 EUR na ime troškova i izdataka pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositelju na taj iznos.

C. Zatezna kamata

99. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je prigovor temeljem članka 6., stavka 1. Konvencije koji se tiče navodne nepoštenosti kaznenog postupka dopušten, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije tužena država podnositelju treba isplatiti sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

- (i) 1.500 EUR (tisuću pet stotina eura), na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju mogli zaračunati;
 - (ii) 2.500 EUR (dvije tisuće pet stotina eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se podnositelju mogli zaračunati;
- (b) da se od protoka naprijed navedena tri mjeseca do naplate na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* ostatak podnositeljevog zahtjeva za pravednu naknadu te troškove i izdatke.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 25. travnja 2013. godine, u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
predsjednica